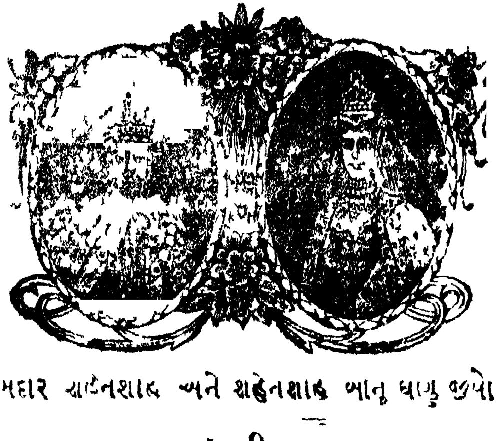
—ત્રીજા ધોરણ માટે—

ગુજરાતશાળા પત્રમાં આપેલી

—"ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળ"ની—

પ્રશ્નોત્તરમાળા.

નામદાર બાદશાહ અને શાહેનશાહ બાનુ બાજુ જુઓ

રચનાર— છગનલાલ મોતીરામ શાહ

"મુખગણિત શિક્ષક" ના કર્તા શાહપોર સુરત

પ્રસિદ્ધ કર્તા—માસ્તર લક્ષ્મીચંદ ઉત્તમચંદની કંપની

કિંમત રૂ. ૦—૧—૬

ત્રીજા ધોરણના
વિદ્યાર્થીઓ તેમજ શિક્ષકોને અતિ ઉપયોગી
અદ્યાપિ બહાર ન પડેલી એવી
ત્રીજા ધોરણ માટે ગુજરાત શાળાપત્રમાં આપેલી
— 'ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળ'ની —

પ્રશ્નોત્તરમાળા.

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"મુખગણિત શિક્ષક" ના કર્તા.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—માસ્તર લક્ષ્મીચંદ ઉત્તમચંદની કંપની.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—પુરાબજાર—રાજકોટ.

છાપનાર—ઠાકોરદાસ માનસિંગ.
છાપવાનું ઠેકાણું—જૈન વિજય પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ
ચૌટાના પુલ ઉપર, સુરત.

પહેલી આવૃત્તિ—પ્રત ૨,૧૦૦

જુન સને ૧૯૧૫

કિંમત રૂ. ૦-૧-૬

પ્રસ્તાવના.

ઉત્તર વિભાગ અને ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળને માટે કેળવણીખાતા તરફથી એક સક્ષિપ્ત ચોપાનીઉં પ્રગટ થયુ છે. તેમા ભૂગોળના વિષયમા ત્રીજા ધોરણમા કઈ કઈ હકીકતો શીખવવા યોગ્ય છે, તેની માર્ગદર્શક રૂપરેષા ચીતરવામા આવી છે. તે હકીકતોને વિસ્તૃત કરી રસયુક્ત શિક્ષણ આપવાનુ કામ શિક્ષકોનુ છે એમા સફળતા પ્રાપ્ત થવી, એ શિક્ષકના તે વિષયની જ્ઞાન પ્રાપ્તિ અને શિક્ષણ શૈલી ઉપર આધાર રાખે છે. આ ઉપરથી સદર્હુ ચોપાનીઆમાં જેટલા મુદ્દા સમાવેલા છે, તે દરેક મુદ્દાને લગતા પ્રશ્ન આપી તેના યથાયોગ્ય અને સક્ષિપ્ત ખુલાસા મળે એવા ઉત્તર સાથે સાથે આ બુકમાં આપ્યા છે, અને છેવટે આખા વિષયના પુનરાવર્તનમાં બહુ અગત્યના પ્રશ્નો માત્ર આપ્યા છે. વળી દરેક જિલ્લા અને એજન્સિના વિશેષ જ્ઞાન માટે તે તે ભાગનાર પરીક્ષક સાહેબો જેવા જેવા પ્રકારનુ ઉત્તમ જ્ઞાન અપાવવા ઇચ્છી પ્રશ્નો પૂછે છે, તેવા ઘણા પ્રશ્નો અતિ પ્રયાસથી મેળવી આપવામા આવ્યા છે. આથી મને આશા છે કે આ બુક ત્રીજા ધોરણ ઉપરાંત ચોથા ધોરણને અને મિડ્લસ્કૂલ સ્કોલરશિપ પરીક્ષાના વિદ્યાર્થીઓને પણ અતિ ઉપયોગી થઇ પડશે. એજ!

તા ૨૭-૬-૧૯૧૫

લિ સેવક,

શાહપોર, સુરત. — છગનલાલ મોતીરામ શાહ
"મુખગણિત શિક્ષક" ના કર્તા.

ત્રીજા ધોરણ માટે

'ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળ'ની

પ્રશ્નોત્તરમાળા.

સ ૧ ગુજરાત પ્રાંતમા કેટલા જિલ્લા છે? જ. પાંચ

સ. ૨. સુરત જિલ્લાની ઉત્તરમા કયો જિલ્લો આવ્યો?

જ. ૨. ભરૂચ જિલ્લો.

સ ૩. ભરૂચ જિલ્લાની ઉત્તરમા કયો જિલ્લો છે?

જ. ૩. ખેડા જિલ્લો

સ. ૪. ખેડા જિલ્લાની ઉત્તરમાં કયો જિલ્લો છે?

જ. ૪. અમદાવાદ જિલ્લો.

સ. ૫. અમદાવાદ જિલ્લાની પૂર્વમા કયો જિલ્લો છે?

જ. ૫. ખેડા જિલ્લો

સ. ૬. ખેડા જિલ્લાની પૂર્વમાં કયો જિલ્લો છે. જ. પંચમહાલ

સ. ૭. ગુજરાત પ્રાંતની છેક ઉત્તરમા, દક્ષિણમા, પૂર્વમાં અને પશ્ચિમમા કયા જિલ્લા છે?

જ. ૭. ઉત્તરમાં અમદાવાદ; દક્ષિણમા સુરત; પૂર્વમા પંચમહાલ અને પશ્ચિમમા અમદાવાદ જિલ્લો.

સ. ૮. જિલ્લાનો ઉપરી કોણ? જ. કલેકટર

સ. ૯. જિલ્લામાં મુખ્ય કયા કયા અધિકારીઓ છે?

જ. ૯. કલેકટર, ડિસ્ટ્રિક્ટ જડજ, પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ, સિવિલ સર્જન, એક્ઝિક્યુટિવ એંજિનીઅર ને ડેપ્યુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર

સ. ૧૦ ગુજરાત પ્રાતમા કેટલા કલેકટરો છે? જ પાંચ

સ. ૧૧ ગુજરાતના જિલ્લા ગણાવો

જ. ૧૧. સુરત, ભરૂચ, ખેડા, પચમહાલ ને અમદાવાદ

સ ૧૨ સુરત જિલ્લાની દક્ષિણમાં કયો જિલ્લો આવ્યો?

જ ૧૨ થાણા જિલ્લો

સ. ૧૩ વિભાગ એટલે શુ? જ. કમિશનર સાહેબના તાબાનો મુલક.

સ ૧૪ ગુજરાત પ્રાત કયા વિભાગમા આવ્યો?

જ ૧૪ ઉત્તર વિભાગમા

સ ૧૫ ઉત્તર વિભાગમા કયા કયા જિલ્લા આવ્યા?

જ ૧૫ ગુજરાત પ્રાતના પાચ જિલ્લા તથા થાણા જિલ્લો.

સ ૧૬ એજન્સિ એટલે શુ? જ નાના દેશી રાજ્યોનો જથો

સ. ૧૭ એજન્સિમા અગ્રેજ સરકાર તરફથી કોણ દેખરેખ રાખે છે?

જ ૧૭ પોલિટિકલ એજન્ટ

સ ૧૮. ગુજરાતની ઉત્તરમા કઇ મોટી એજન્સિ છે?

જ. ૧૮. પાલણપુર

સ ૧૯ ઇશાન ખુણામા કઇ એજન્સિ છે? મહીકાઠા

સ ૨૦ પાલણપુર ને મહીકાઠા એજન્સિ સિવાય બીજી કઇ કઇ એજન્સિઓ છે?

જ. ૨૦ રેવાકાઠા, પચમહાલ ને સુરત એજન્સિ

સ. ૨૧ કયા જિલ્લાના કલેકટર રેવાકાઠા તથા પચમહાલ એજન્સિના પોલિટિકલ એજન્ટ છે?

જ. ૨૧. પચમહાલ જિલ્લાના.

સ. ૨૨. સુરત જિલ્લાના કલેકટરના તાબામા કઇ એજન્સિ છે?

જ ૨૨. સુરત એજન્સિ.

સ. ૨૩. ખેડા જિલ્લાના કલેકટરના તાબામા કયું સંસ્થાન છે?

જ ૨૩ ખભાત સસ્થાન

સ ૨૪ કયા કયા જિલ્લાના કલેકટરો પોલિટિકલ એજટ છે?

જ ૨૪ સુરત, ખેડા, પચમહાલ ને થાણા જિલ્લાના.

સ. ૨૫. થાણા જિલ્લાના કલેકટર કયાંના પોલિટિકલ એજટ છે?

જ ૨૫ જવાર સસ્થાનના.

સ ૨૬ કયા કયા જિલ્લાના કલેકટરો પોલિટિકલ એજટ નથી?

જ ૨૬. ભરૂચ ને અમદાવાદ જિલ્લાના.

સ. ૨૭ કઇ કઇ એજન્સિઓમા ખાસ પોલિટિકલ એજટો નીમેલા છે?

જ ૨૭. કાઠિઆવાડ, પાલણપુર ને મહીકાંઠા.

સ ૨૮ ગુજરાતની છેક પશ્ચિમમાં કઇ એજન્સિ આવેલી છે?

જ ૨૮ કાઠિઆવાડ એજન્સિ.

સ. ૨૯ કાઠિઆવાડ એજન્સિના પોલિટિકલ એજટ આપણા કમિશનર સાહેબના તાબામા છે કે નહિ? જ નથી.

સ. ૩૦. ગુજરાતમા મોટામાં મોટુ દેશી રાજ્ય કયુ છે?

જ ૩૦ ગાયકવાડ સરકારનુ

સ. ૩૧ ગાયકવાડના રાજ્યમા અગ્રેજ સરકાર તરફથી કયો અધિકારી રહે છે? જ રેસિડટ.

સ ૩૨ રેસિડટ કમિશનર સાહેબના તાબામા છે કે નહિ? જ. નથી.

સ. ૩૩ ગુજરાતમા કમિશનર સાહેબના તાબામા શુ શુ છે?

જ. ૩૩. સુરત, ભરૂચ, ખેડા, પંચમહાલ ને અમદાવાદ એ પાંચ જિલ્લા; પાલણપુર મહીકાંઠા, રેવાકાંઠા, પંચમહાલ ને સુરત એ પાંચ એજન્સિ તથા ખંભાતનું સંસ્થાન.

સ. ૩૪. ઉપર ગણાવ્યા સિવાય કયો જિલ્લો તથા કયું સંસ્થાન કમિશનર સાહેબના તાબા છે?

જ. ૩૪. થાણા જિલ્લો તથા જવાર સંસ્થાન.

સ. ૩૫. ગુજરાત પ્રાંતના કેટલા ભાગ કરેલા છે અને તે કયા કયા?

જ. ૩૫. તેર ભાગ કરેલા છે. સુરત, ભરૂચ, ખેડા, પંચમહાલ ને અમદાવાદ એ પાંચ જિલ્લા; કાઠિઆવાડ, પાલણપુર, મહીકાંઠા, રેવાકાંઠા, પંચમહાલ ને સુરત એ છ એજન્સિ; ગાયકવાડનો મુલક તથા ખંભાત એ બે સંસ્થાનો.

સ ૩૬ પ્રાંત એટલે શું? સંસ્થાન એટલે શું?

જ. ૩૬ ઘણા જિલ્લા, એજન્સિ અને સંસ્થાન મળીને થએલો ભાગ. એક દેશી રાજાનો મુલક.

સ. ૩૭. ગુજરાતમાં રહેનારને શું કહે છે? જ. ગુજરાતી

સ. ૩૮. ગુજરાતી લોક કઇ ભાષા બોલે છે? જ. ગુજરાતી.

સ. ૩૯ ગુજરાત નામ શા ઉપરથી પડયું?

જ. ૩૯ ગુર્જર નામના લોક ઉપરથી

સ. ૪૦. આપણો મુલક કયો? આપણી ભાષા કઇ?

જ. ૪૦. ગુજરાત ગુજરાતી.

સ. ૪૧. ગુજરાત પ્રાંતની સીમા કહો.

જ. ૪૧ ઉત્તરમાં આબુથી દક્ષિણમાં દમણગંગા નદી સુધી અને પૂર્વમાં દાહોદના પહાડોથી પશ્ચિમમાં દ્વારકા સુધી.

સ. ૪૨ ગુજરાત પ્રાતની ચારે દિશાએ શું શું આવ્યું ?
જ ૪૨ ઉત્તરે—શિરોહી, મારવાડ વગેરે રજપુત રાજ્યો;
ઇશાને—મેવાડ, ડુંગરપુર, વાંસવાડા વગેરે રજપુત રાજ્યો.
પૂર્વે—માળવા ને ખાનદેશ,
પશ્ચિમે—અરબી સમુદ્ર, કચ્છનો અખાત ને કચ્છનું રણ
સ. ૪૩ ગુજરાતનો વિસ્તાર તથા લંબાઇ પહોળાઇ કહો.
જ. ૪૩ વિસ્તાર સાઠ હજાર ચોરસ માઇલ. ઉત્તર દક્ષિણ લંબાઇ ૨૦૦ ગાઉ અને પૂર્વ પશ્ચિમ પહોળાઇ ૧૨૦ ગાઉ
સ. ૪૪. ગુજરાતના કુદરતી કેટલા ભાગ પડે અને તે કયા કયા?
જ. ૪૪. ૧. પશ્ચિમ તરફનો કાઠિઆવાડ ને ૨. પૂર્વ તરફ ઉત્તર દક્ષિણનો લાંબો પટો.
સ ૪૫. ગુજરાતનો કયો કયો ભાગ ઉચાણમાં છે અને તે તમે શા આધારે કહો છો?
જ. ૪૫ અગ્નિ ખુણાથી ઇશાન ખુણા સુધીનો પૂર્વ તરફનો ભાગ ઉચો છે કારણ કે ડુંગરો આવેલા છે, અને એમાંથીજ નદીઓ નીકળી પશ્ચિમ તરફ સમુદ્રને મળે છે તેથી પશ્ચિમ તરફનો ભાગ નીચો છે. વળી ઇશાન ખુણામાંથી બનાસ, સરસ્વતી, મહી વગેરે નદીઓ નીકળી ખંભાતના અખાતને મળે છે તેથી એ ભાગ ઢાળ પડતો નિચાણ છે કાઠિઆવાડનો મધ્ય ભાગ ઉંચો છે કારણ એમા ડુંગરો આવેલા છે, અને એમાંથી નદીઓ નીકળી ચારે દિશામા વહે છે તેથી કાઠિઆવાડની આજુબાજુનો ભાગ ઢાળ પડતો નિચાણ છે.
સ. ૪૬. ગુજરાતની કઇ કઇ દિશામાં ક્યા ક્યા પર્વતો આવેલા છે ?

અને કયા કયાની જમીન ડુંગરવાળી તથા જગલવાળી છે?

જ. ૪૬. પૂર્વમા—રાજપીપળા, પાવાગઢ ને આરાસુર.
ઇશાનમાં—આબુ ને શિરોઇના ડુંગરા
કાઠિઆવાડના મધ્ય ભાગમાં—ચોટલા, શેત્રુંજે, ગીર, ગીરનાર ને બર્ડો પર્વત આવેલા છે, તેથી પૂર્વની, ઇશાનની અને કાઠિઆવાડના મધ્યભાગની જમીન ડુંગરાળી તથા જગલવાળી છે.

સ. ૪૭. ગુજરાતમા કયાં કયાં કઇ ખનીજ પેદાશ થાય છે તે ગણાવો.

જ. ૪૭ કાઠિઆવાડમા આરસ ને ઘર બાંધવાના પત્થર; આરાસુરમા આરસ, બર્ડો ને પાવાગઢના ડુંગરમાથી લોઢુ, રાજપીપળાના ડુંગરમાથી અકીક, ઇડર ને અમનગરની ખીણમાથી પત્થર, પચમહાલમાંથી સીસુ ને મેગેનીઝ ખારાઘોડામાં વરાગડુ મીઠું ને ધરાસણામા ધમીડ મીઠુ

સ. ૪૮. ગુજરાતની મોટી નદીઓ ગણાવો એ નદીઓ કયાંથી નીકળી કોને મળે છે તથા એનાપર મોટા ગામ કયા છે?

જ. ૪૮ નર્મદા, તાપી, મહી, સાબરમતી, બનાસ, સરસ્વતી ને ભાદર
નર્મદા—અમરકટકના ડુગરમાથી નીકળી ખભાતના અખાતને મળે છે, એનાપર ચાદોદ, નાદોદ, શુકલતીર્થ, ભાડભુત ને ભરૂચ.

તાપી—સાતપુડા પર્વતમાંથી નીકળી અરબી સમુદ્રને મળે છે. એના પર માંડવી, બહુધાન, રાંદેર ને સુરત.

મહી—માળવાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખભાતના અખાતને મળે છે. એના પર લુણાવાડા ને ખભાત.

સાબરમતી—અરવલી ડુંગરમાંથી નીકળી ખંભાતના અખાતને મળે છે એના પર સાદરા ને અમદાવાદ.

બનાસ—શિરોઇના ડુંગરમાથી નીકળી કચ્છના રણને મળે છે. એનાપર ડીસા ને રાધનપુર

સરસ્વતી—શિરોઇના ડુંગરમાથી નીકળી કચ્છના રણને મળે છે એનાપર સિદ્ધપુર ને પાટણ

ભાદર—મદાવનના ડુંગરમાથી નીકળી અરબી સમુદ્રને મળે છે એનાપર જસદણ, જેતપુર, ધોરાજી ને નવીબંદર.

સ. ૪૯. ઉપર સિવાય બીજી નાની નદીઓ કઇ કઇ છે ?

જ ૪૯ ઢાઢર, વિશ્વામિત્રી, વાત્રક, શેઢી શેત્રુંજી, મચ્છુ, ફલકુ ને આજી.

સ ૫૦ અરબી સમુદ્રને મળનારી નદી કહો જ તાપી ને ભાદર

સ. ૫૧ ખંભાતના અખાતને કઇ કઇ નદી મળેની છે ?

જ. ૫૧ નર્મદા, મહી, સાબરમતી, ઢાઢર ને શેત્રુંજી

સ. ૫૨ કચ્છના રણને કઇ કઇ નદી મળે છે ?

જ. ૫૨ બનાસ, સરસ્વતી, મચ્છુ, ફલકુ ને આજી

સ ૫૩. પવિત્ર નદીઓ કઇ કઇ છે ને તેનાપર જાત્રાના ધામ કયાં કયા છે ?

જ. ૫૩ તાપી—બહુધાન, અશ્વિનીકુમાર ને ગુપ્તેશ્વર
નર્મદા—કરનાળી, ચાંદોદ, શુક્લતીર્થ, તવરા ને ભાડભુત.
સરસ્વતી—સિદ્ધપુર.

સ ૫૪. ગુજરાતમા જંગલો કયા કયા છે ?

જ. ૫૪. પૂર્વમા તથા ઇશાનકોણમા અને કાંઠિઆવાડમા ગીરનું.
સ. ૫૫ ગીરના જગલ વિષે શુ જાણવા જેવુ છે ?
જ ૫૫ એજ જંગલમા સિંહ થાય છે. તથા ભેસો વખણાય છે.
સ. ૫૬ ગુજરાતના છેક ઉત્તર ભાગમા પાક ઓછો થવાનું કારણ શુ ?
જ. ૫૬ ઉત્તર ભાગ રણને મળતો છે તેથી
સ. ૫૭ કાઠિઆવાડની ઉત્તરમા તથા પાલણપુર એજન્સિની પશ્ચિમમા કયુ રણ છે ? જ કચ્છનુ રણ
સ. ૫૮ ગુજરાતમા વરસાદ કયાં કયા વધારે પડે છે ને કયા કયા ઓછો પડે છે તે કારણ સાથે સમજાવો.
જ ૫૮ દક્ષિણ અને પશ્ચિમ કિનારાપર વરસાદ વધારે પડે છે કારણ કે ભેજવાળો પવન નૈઋર્ત્યકોણમાથી ગુજરાતમા આવે છે તેથી ગુજરાતના ઉત્તર ભાગમા વરસાદ ઓછો પડે છે કારણ કે પાસે રણ આવેલુ છે તેથી અને ભેજવાળો પવન એટલે દૂર સુધી જઇ શકતો નથી તેથી. કાઠિઆવાડમા વરસાદ ઓછો પડે છે કારણ કે ભેજવાળો પવન એટલે દૂર જઇ શકતો નથી.
સ. ૫૯. દરીઆ કિનારે જેટલો વરમાદ પડે તેટલોજ વરસાદ બીજે કયે ઠકાણે પડે ?
જ. ૫૯ જયાં જયા જગલો પુષ્કળ હોય ત્યાં.
સ ૬૦. વધારે વરસાદ કયા પડે ?
જ. ૬૦ જયા ખીચોખીચ જગલો હોય ત્યા
સ. ૬૧ કાઠિઆવાડના કેટલાક ભાગની હવા ઉત્તર ગુજરાત જેવી સૂકી હોવાનુ કારણ સમજાવો

જ ૬૧. કાઠિઆવાડ પહાડી મુલક છે તેથી.

સ ૬૨. ગુજરાતી કરતા કાઠિઆવાડી જબરા હોવાનુ કારણ શુ?

જ ૬૨ ગુજરાત રસાળ મુલક છે તેથી થોડી મહેનતે ઘણો પાક થાય છે અને કાઠિઆવાડ પહાડી મુલક છે તેથી વધારે મહેનતેં થોડો પાક થાય છે માટે.

સ ૬૩. ગુજરાતની પશ્ચિમ તથા નૈઋર્ત્ય તરફ ટાઢ અને તાપ વધારે પડતા નથી તેનુ કારણ લખો

જ. ૬૩ દરીઆ કિનારો નજીક હોવાથી.

સ ૬૪ ગુજરાતના પૂર્વ ભાગની હવા શા કારણથી સારી નથી.

જ. ૬૪ જગલો આવેલા છે તેથી.

સ. ૬૫ ગુજરાતના ઉત્તર ભાગમા ટાઢ ને તાપ વધારે પડવાનુ કારણ સમજાવો.

જ ૬૫ રણ પાસે છે તેથી સૂકી હવાને લીધે.

સ. ૬૬. ઇમારતી લાકડુ કયાં કયાં થાય છે?

જ. ૬૬ ૧. પચમહાલને રેવાકાંઠાના જગલમા, ૨. ડાંગ, વાસદા ને ધરમપુરના જગલમાં,

સ ૬૭ જગલની પેદાશ ગણાવો.

જ. ૬૭. ઇમારતી લાકડુ (સાગ, સીસમ, ખેર), વાસ, બાવળ, લાખ, મધ.

સ. ૬૮. વાસ વધારે કયા થાય છે?

જ. ૬૮. માડવી તાલુકામાં તથા ડાગના જંગલમા

સ ૬૯. મહુડાનાં ઝાડ કયા વધારે થાય છે? જ. પંચમહાલમા.

સ. ૭૦. દરીઆ કિનારે કયા કયા ઝાડ થાય?

જ. ૭૦. નાળિએરી ને ખજુરી.

સ ૭૧ જગલમા કયા કયાં પ્રાણીઓ થાય છે?

જ ૭૧ સિંહ, વાઘ, દીપડા, રીંછ, હરણ ને સાબર.

સ. ૭૨ ઘોડા કયાંના વખણાય છે? જ. કાઠિઆવાડના.

સ. ૭૩ માછલા કયાંના વખણાય છે? જ. કોલક નદીના.

સ ૭૪ મોતી પાકે એવી માછલીઓ કયા થાય છે?

જ ૭૪ કચ્છના અખાતમા નવાનગર પાસે

સ ૭૫ સાપની વસ્તી કયા જિલ્લામા ઘણી છે? જ. પચમહાલમાં.

સ ૭૬. ગુજરાતમા વસ્તી કેટલી છે? કયા લોકની છે? ને તે શા પ્રમાણમા છે?

જ. ૭૬. પચ્યાશીલાખ માણસની તેમાં પોણાભાગ કરતા વધારે હિદુ એટલે લગભગ ૬૪ લાખ હિદુ; ૧૭ લાખ મુસલમાન, ૩ લાખ જૈન, પોણો લાખ ખ્રિસ્તી ને વીસ હજાર પારસી.

સ. ૭૭. જિલ્લાઓમા, ગાયકવાડી રાજ્યમા, એજન્સિઓમા અને પોર્ટુગીઝનાં સસ્થાનમા વસ્તી કેટલી છે?

જ. ૭૭. જિલ્લાઓ ૪૨ લાખ, ગાયકવાડી રાજ્યમા ૨૦ લાખ, એજન્સિઓમાં ૨૧ લાખ, પોર્ટુગીઝના દીવ અને દમણમાં પચાસ હજાર.

સ ૭૮. ગુજરાતમા ચાલતા મુખ્ય ધર્મો ગણાવો

જ. ૭૮. હિદુ, મુસલમાની, જૈન, પારસી ને ખ્રિસ્તિ ધર્મ

હિદુ ધર્મમા મુખ્ય પથ કયા કયા છે?

જ. ૭૯ શૈવ, વૈષ્ણવ ને સ્વામીનારાયણ

સ. ૮૦ સ્વામીનારાયણનો ધર્મ પ્રકત કયા ચાલે છે' તથા એનું

જાત્રાનુ મુખ્ય સ્થળ કયુ?

જ. ૮૦. ગુજરાતમાં - વડતાલ.

સ. ૮૧. પારસીઓનુ જાત્રાનુ સ્થળ કયુ ?

જ. ૮૧. સુરત જિલ્લાના પારડી તાલુકામા ઉદવાડા.

સ. ૮૨. શ્રાવક લોકોના જાત્રાના ધામ ગણાવો.

જ. ૮૨. આબુ, ગીરનાર, શેત્રુંજો ને પાલિતાણા

સ ૮૩ હિંદુઓનાં મુખ્ય જાત્રાના સ્થળ લખો

જ ૮૩ દ્વારકા, અંબાજી, પાવાગઢ, ડુંતા, ડાકોર, સિદ્ધપુર, ચાદોદ, બહુધાન, શુક્લતીર્થ, બહુચરાજી.

સ. ૮૪ ગુજરાતના લોકોનો મુખ્ય ધંધો કયો છે? જ ખેતીનો

સ. ૮૫ લોકો ખેતી સિવાય બીજા કયા કયા ધંધા કરે છે?

જ. ૮૫ મજુરીનો, કારીગરીનો, ખલાસીનો, વેપારનો, ખાનગી ને સરકારી નોકરીનો.

સ. ૮૬. ગુજરાતમાં કયા કયા ઉદ્યોગો ચાલે છે?

જ ૮૬. કાપડ વણવાનો, કપાસ લોઢવાનો, તલ દીવેલી પીલવાનો, ડાગર ખાડવાનો, અનાજ દળવાનો ને લાકડા વહેરવાનો.

સ ૮૭. હાથની કારીગરીના ઉદ્યોગ ગણાવો.

જ. ૮૭. કસબ, રેશમ ને સુતર વણવાનો, લોઢા ને માટીનો સામાન બનાવવાનો, હાથીદાત ને સુખડના કોતરકામનો

સ. ૮૮. સુરતમાં કયા કયા ઉદ્યોગો ચાલે છે?

જ. ૮૮. રેશમ, કીનખાબ ને કસબ વણવાનો

સ. ૮૯. અમદાવાદમાં કયા કયા ઉદ્યોગો ચાલે છે?

જ. ૮૯ સુતરાઉ, રેશમી ને કસબી કાપડ વણવાનો

સ. ૯૦. ગુજરાત પ્રાતની ખેતીની પેદાશ ગણાવો.

જ. ૯૦ ઘઉ, બાજરી, કપાસ, ડાંગર, જુવાર, તેલબીઆ ને કઠોળ.

સ. ૯૧. કપાસ કયા ઘણો થાય છે ?

જ. ૯૧. નર્મદાના મુલકમા તથા કાઠિઆવાડમાં.

સ ૯૨ ઘઉ કયા કયાં થાય છે ?

જ ૯૨. નર્મદાના મુલકમા તથા માલમા.

સ. ૯૩ ખેડા જિલ્લો, પચમહાલ જિલ્લો ને નવસારી પ્રાંત કયા પાકને માટે પ્રખ્યાત છે.

જ ૯૩ ખેડા જિલ્લો—તમાકુ માટે, પંચમહાલ જિલ્લો મકાઇ માટે અને નવસારી શેરડી માટે

સ ૯૪ ભરૂચ જિલ્લામા કયો પાક સારો થાય છે ? જ. કપાસનો.

સ. ૯૫ તેલીબીઆ કયાં થાય છે ?

જ ૯૫. સાબરમતીની ઉત્તરના ભાગમા તથા કાઠિઆવાડમાં.

સ ૯૬ ગુજરાતમાંથી કયો કયો માલ બહારગામ જાય છે ?

જ. ૯૬ સુતર, સુતરાઉ ને રેશમી કાપડ, કીનખાબ, તેલીબીઆં ને અનાજ

સ ૯૭ ગુજરાતમા કયો કયો માલ આવે છે ?

જ. ૯૭ સોનુ, રૂપુ, લોઢાનો સામાન, સાચાકામ, વિલાયતી કાપડ, ખાંડ, કાચ, કેરોસીન, રંગ, દવા, દારૂ, કોયલા ને ફરનીચર.

સ. ૯૮ વેપારના સાધન ગણાવો

જ. ૯૮ (૧) રેલ્વે માર્ગ (૨) પાકી ને કાચી સડકનો માર્ગ (૩) દરીઆ કે નદીનો માર્ગ (૪) પોસ્ટ (૫) તાર.

સ ૯૯ ગુજરાતમા કઇ કઇ મોટી રેલવે છે ?

જ. ૯૯. (૧) બી. બી. ઍન્ડ સી આઇ. રેલવે. (૨) રજપુતાના માળવા રેલવે. (૩) ભાવનગર ગોંડળ રેલવે.

સ. ૧૦૦. બીજી નાની રેલવે ગણાવો.

જ. ૧૦૦. ટાપ્ટી વ્હેલી, રાજપીપળા સ્ટેટ રેલવે, ડભોઇ રેલવે, આનંદ ખભાત રેલવે, આનદ ગોધરા રેલવે, વડોદરા ગોધરા રેલવે, ગોધરા રતલામ રેલવે, અમદાવાદ પ્રાતીજ રેલવે, અમદાવાદ ધોળકા રેલવે વગેરે

સ. ૧૦૧. ગુજરાતમાં આવેલા મુખ્ય જકશન ગણાવો

જ. ૧૦૧. સુરત, અકલેશ્વર, વડોદરા, આણુદ, અમદાવાદ, મેસાણા, પાલણપુર, વીરમગાંમ.

સ. ૧૦૨. કાઠિઆવાડમા આવેલી મુખ્ય રેલવે ગણાવો

જ. ૧૦૨. (૧) ભાવનગર, ગોડળ, જુનાગઢ, પોરબદર રેલવે.
(૨) મોરબી રેલવે. (૩) રાજકોટ જામનગર રેલવે.
(૪) બી. બી ઍન્ડ સી. આઇ. રેલવે

સ. ૧૦૩. કાઠિઆવાડમાં આવેલા મુખ્ય જંકશન લખો.

જ. ૧૦૩ વઢવાણ, ધોળા, ભાવનગર, જેતલસર, રાજકોટ, વાંકાનેર.

સ. ૧૦૪. ગુજરાતમાં આવેલા મુખ્ય બદરો અનુક્રમે ગણાવો

જ. ૧૦૪. વલસાડ, સુરત, ભરૂચ, ખભાત, ભાવનગર, ઘોઘા, જાફરાબાદ, દીવ, વેરાવળ, માગરોળ, નવીબદર, પોરબંદર, દ્વારકા, નવાનગર.

સ. ૧૦૫. ગુજરાતમાં કેટલી તરેહના રાજ્યો છે?

જ. ૧૦૫. ચાર. (૧) અગ્રેજી ખાલસા મુલક. (૨) નાનાં દેશી રાજયો. (૩) ગાયકવાડ સરકારનું મોટું દેશી રાજ્ય. (૪)

પરદેશી સ્વતંત્ર રાજ્ય. (પોર્ટુગીઝનુ રાજ્ય.)

સ. ૧૦૬ તમારા તાલુકાના મુખ્ય અમલદારો ગણાવો

જ ૧૦૬ મામલતદાર, મુન્સફ, પોલીસ સબ ઇન્સ્પેકટર, હોસ્પિતાલ આસિસ્ટંટ, ઓવરસિઅર, આસિસ્ટંટ ડેપ્યુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર

સ ૧૦૭ ગુજરાતની છેક દક્ષિણમા જે જિલ્લો છે તેની જમીન તથા હવા વિષે શુ જાણો છો ?

જ ૧૦૭ સુરત જિલ્લાની જમીન રસાળ છે ને હવા તંદુરસ્ત છે

સ ૧૦૮ સુરત જિલ્લાના તાલુકા ગણાવો.

જ ૧૦૮) ૧ ચોર્યાસી, ૨ ઓલપાડ, ૩ માડવી. ૪ બારડોલી. ૫ જલાલપોર. ૬ ચીખલી ૭. વલસાડ. ૮ પારડી

સ ૧૦૯ સુરત જિલ્લામા મોટી નદી કઇ છે? જ. તાપી

સ ૧૧૦ સુરત જિલ્લામા આવેલા પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો અને શાને માટે પ્રખ્યાત છે તે કહો.

જ ૧૧૦ **સુરત**–તાપી નદીપર જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર તથા બીજા નંબરનુ બંદર છે. કસબ ને રેશમના વણાટ, હાથીદાંત ને સુખડના કોતરકામ તથા જમણને માટે પ્રખ્યાત છે. **વલસાડ**–ઔરંગા નદીપર બંદર છે, એ બંદરેથી ગોળ ને ઇમારતી લાકડા બહાર ગામ જાય છે. **તીથલ**–વલસાડ પાસે હવા ખાવાનુ સ્થળ છે. **ડુમસ, ભીમપોર**–ચોર્યાસી તાલુકામાં સચીનના નવાબના ગામો છે એ અને હવા ખાવાનાં સ્થળ છે **બહુધાન**–તાપી નદી કાંઠે જાત્રાનુ સ્થળ છે. **ઉદવાડા**–પારસીઓનું જાત્રાનું

સ્થળ છે **હજીરો**–તાપી નદીના મુખ પર હવાખાવાનુ સ્થળ છે અહી દીવાદાંડી છે **કુંતા**–પારડી તાલુકામા જાત્રાનુ સ્થળ છે

સ ૧૧૧ સુરત જિલ્લાના કલેકટર સાહેબના તાબામા જે એજન્સિ છે તેમાં કયા કયા સસ્થાનો છે ?

જ ૧૧૧. સુરત એજન્સિમા ૧) સચીન ૨) વાસદા. ૩) ધરમપુર ને ૪) ડાગ

સ ૧૧૨ સુરત એજન્સિની મુખ્ય પેદાશ ગણાવો

જ. ૧૧૨ જુદી જુદી જાતનુ ધાન્ય ને ઇમારતી-લાકડુ

સ ૧૧૩. સુરત એજન્સિમા મુસલમાની સસ્થાન કયુ છે ? જ સચીનનુ ?

સ ૧૧૪ સુરત જિલ્લાની ઉત્તરમા કયો જિલ્લો છે ને તેમાં કયા કયા તાલુકા છે ?

જ ૧૧૪ ભરૂચ. ૧) અકલેશ્વર ૨) ભરૂચ ૩) વાગરા ૪) આમોદ. ૫) જબુસર

સ ૧૧૫ ભરૂચ જિલ્લામા મોટી નદી કઇ છે ? જ નર્મદા (રેવા)

સ, ૧૧૬ ભરૂચ જિલ્લાના પ્રખ્યાત સ્થળો કહો.

જ. ૧૧૬ **ભરૂચ**–નર્મદા નદીપર જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર બદર તથા રૂના વેપારનુ મથક છે અહીંનો ગુદરપાક વખણાય છે. **આમોદ**–તાલુકાનુ મુખ્ય ગામ છે અહીંની છરીઓ વખણાય છે **શુકલતીર્થ**–નર્મદા કિનારે જાત્રાનુ સ્થળ છે એની પાસે **કબીરવડ** નામનો મોટો વડ છે. **અંકલેશ્વર**–તાલુકાનુ મુખ્ય ગામ તથા રેલ્વે જકશન છે. અહીથી નાંદોદ જવાય છે

સ. ૧૧૭. ભરૂચ જિલ્લો કયા પાકને માટે વખણાય છે ને તે પાક કયા ભાગમા થાય છે?

જ. ૧૧૭. કપાસ. ભરૂચ જિલ્લાના પૂર્વ ભાગમાં (કાનમમાં)

સ. ૧૧૮. ખેડા જિલ્લાના તાલુકા ગણાવો.

જ. ૧૧૮ (૧) કપડવંજ, (૨) ઠાસરા, (૩) નડિઆદ, (૪) મહેમદાવાદ, (૫) માતર, (૬) આણંદ, (૭) બોરસદ

સ. ૧૧૯. ખેડા જિલ્લો કયા પાકને માટે વખણાય છે? જ. તમાકુ

સ ૧૨૦. ખેડા જિલ્લાનો કયો ભાગ વધારે રસાળ છે. જ. મધ્યભાગ (ચરોતર)

સ ૧૨૧. ગુજરાતમા ઘાડી વસ્તીવાળા કયો જિલ્લો છે અને વધારે વસ્તી હોવાનુ કારણ કહો.

જ. ૧૨૧. ખેડા જિલ્લો. જમીન બહુ રસાળ છે તેથી વસ્તી વધારે છે.

સ. ૧૨૨. ખેડા જિલ્લાના પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો.

જ. ૧૨૨. **નડિઆદ**—જિલ્લામા મોટુ વેપારી મથક છે. ખેડા-જિલ્લાનું મુખ્ય શહેર વાત્રક ને શેઢીના સંગમ પર છે. **કપડવંજ**—મોહર નદીપર કાચ ને સાબુને માટે પ્રખ્યાત છે. **ડાકોર**—હિંદુઓનુ મોટુ જાત્રાનુ સ્થળ છે, એમાં રણછોડજીનુ દહેરૂ છે. **વડતાલ**—સ્વામીનારાયણનુ જાત્રાનુ સ્થળ છે. **લસુંદ્રા**—એમાં ઉના પાણીનાં કુંડ છે. **મહેમદાવાદ**—મહમદ બેગડાએ વસાવ્યું હતું એમા ભમરીઓ કુવો છે. **આણંદ**—રેલવે જંકશન છે, અહીંથી એક રેલવે ગોધરે ને બીજી ખંભાત જાય છે.

સ. ૧૨૩. ખેડા જિલ્લાના કલેક્ટરના તાબામાં કયુ સંસ્થાન છે અને

તેમાં કોનું રાજ્ય છે? જ ખભાત. મુસલમાનનુ

સ. ૧૨૪. ખભાત શુ છે? ક્યાં છે? શાને માટે પ્રખ્યાત છે?

જ. ૧૨૪ મહી નદી પર શહેર તથા બંદર છે નવાબની રાજધાનીનું શહેર છે. અહીંની સુત્રફેણી વખણાય છે

સ. ૧૨૫. ગુજરાતની છેક પૂર્વમા કયો જિલ્લો છે? જ. પચમહાલ.

સ. ૧૨૬ પચમહાલ નામ શાથી પડયુ

જ. ૧૨૬. ગોધરા, કાલોલ, હાલોલ, દાહોદ ને ઝાલોદ એ પાચ મહાલ આવેલા છે તે પરથા.

સ. ૧૨૭. પચમહાલ જિલ્લાના તાલુકા ગણાવો

જ. ૧૨૭ ગોધરા, દાહોદ ને કાલોલ એ ત્રણ તાલુકા તથા હાલોલ ને ઝાલોદ એ બે પેટામહાલ છે.

સ. ૧૨૮. પચમહાલ જિલ્લામા કયો પાક વધારે થાય છે'

જ. ૧૨૮ મકાઇનો

સ. ૧૨૯. પચમહાલ જિલ્લાના પ્રખ્યાત સ્થળો લખો.

જ. ૧૨૯ ગોધરા—જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર છે. દાહોદ—અહીં ગુજરાત ને માળવાની હદ મળતી હતી તેથી દોહદ કહેવાતુ હતુ. અહીં ઔરગજેબનો જન્મ થયો હતો. ચાંપાનેર —ચાપા પ્રધાનના નામ પરથી એ નામ વનરાજે રાખ્યુ હતુ. હાલ એ ખડિએર છે.

સ. ૧૩૦. પચમહાલ જિલ્લામાં કયો ડુગર છે ને તેનાપર કોનુ દહેરૂ છે?

જ ૧૩૦. પાવાગઢ. કાળકામાતાનુ

સ. ૧૩૧ આ જિલ્લાના કલેકટરના તાબામા કઇ કઇ એજન્સિઓ છે?

જ. ૧૩૧ રેવાકાંઠા ને પચમહાલ

સ ૧૩૨ રેવાકાંઠા એજન્સિના સરસ્થાન ગણાવો

જ. ૧૩૨. રાજપીપળા, છોટાઉદેપુર, બારીઆ, લુણાવાડા ને સૌંથ એ પાચ રજપુતનાં અને વાડાશિનોર મુસલમાની સરસ્થાન છે.

સ. ૧૩૩ અમદાવાદ જિલ્લો ગુજરાતની કઇ દિશામાં આવ્યો ?

જ ૧૩૩. ઉત્તરમા

સ. ૧૩૪. અમદાવાદ જિલ્લાના તાલુકા લખો.

જ. ૧૩૪ દશક્રોઇ, વીરમગામ પ્રાતીજ, સાણુંદ, ધોળકા, ને ધંધુકા એ છ તાલુકા તથા મોડાસા ને ઘોઘા એ બે પેટામહાલ છે.

સ. ૧૩૫ અમદાવાદ જિલ્લામા મોટી નદી કઇ છે જ. સાબરમતી.

સ. ૧૩૬. અમદાવાદ જિલ્લાના ક્યા કયા તાલુકાની હવા ચોમાસામા બગડે છે ?

જ. ૧૩૬ વીરમગામ ને ધોળકા તાલુકાની

સ, ૧૩૭ અમદાવાદ જિલ્લાના પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો

જ ૧૩૭ **અમદાવાદ**—સાબરમતી નદીપર ઉત્તર વિભાગનુ તથા જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર છે મુસલમાનનું રાજધાનીનુ શહેર હતુ એ અહમદશાહે વસાવ્યુ હતું રેલવે જંકશન તથા મોટુ વેપારી મથક છે. કીનખાબ, રેશમી કાપડ, સુતરાઉ કાપડ ને ધોતીઆને માટે પ્રખ્યાત છે. અહીંની મરકી (ખાવાની વસ્તુ) વખણાય છે. **વીરમગામ**–તાલુકાનુ મુખ્ય ગામ ને રૂના વેપારનુ મથક છે અહીં મુનસર તળાવ છે **ખારાઘોડા**–એમા વરાગડુ મીઠુ પાકે છે. ધોળકા–તાલુકાનુ મુખ્ય ગામ સૂદને દાડમને માટે પ્રખ્યાત છે. એમા મલાવ તળાવ છે **ઘોઘા**–દરીઆ કિનારાપર બંદર છે, અહીની હવા સારી છે.

સ. ૧૩૮. પાલણપુર એજન્સિ ગુજરાતની કઇ દિશામાં છે ?
જ ૧૩૮. ઉત્તરમા.
સ. ૧૩૯ પાલણપુર એજન્સિનાં મુખ્ય સસ્થાનો ગણાવો.
જ. ૧૩૯. પાલણપુર ને રાધનપુર એ બે મુસલમાની છે, ને વાવ, થરાદ વગેરે હિંદુનાં છે.
સ. ૧૪૦. પાલણપુર એજન્સિના પોલિટિકલ એજટનો મુકામ કયા છે ?
જ ૧૪૦ પાલણપુરમા.
સ ૧૪૧. ગુજરાતની ઇશાનમા કઇ એજન્સિ આવેલી છે ? જ. મહીકાંઠા.
સ. ૧૪૨. મહીકાંઠા એજન્સિની જમીન કેવી છે ? જ. પહાડી.
સ. ૧૪૩ મહીકાંઠા એજન્સિમા મોટુ રજપુત રાજ્ય કયુ છે ? જ. ઇડર.
સ ૧૪૪ મહીકાંઠા એજન્સિના પોલિટિકલ એજટ કયા રહે છે ?
જ. ૧૪૪ સાદરામા
સ. ૧૪૫ ગુજરાતની પશ્ચિમમા કઇ એજન્સિ આવી ? જ. કાઠિઆવાડ.
સ. ૧૪૬ કાઠિઆવાડના પોલિટિકલ એજટ કોના તાબામા છે ?
જ. ૧૪૬. મુબઇ સરકારના (મુબઇ ઇલાકાના ગવનર સાહેબના.)
સ. ૧૪૭. કાઠિઆવાડ એજન્સિના કેટલા પ્રાત પાડેલા છે ને તે કયા કયા ?
જ. ૧૪૭ ચાર. ૧. ઝાલાવાડ ૨. ગોહિલવાડ. ૩. સોરઠ ૪ હાલાર.
સ. ૧૪૮. કાઠિઆવાડના એજટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબના હાથ નીચે કેટલા પોલિટિકલ એજટો છે અને તેમનો મુકામ કયા છે ?
જ. ૧૪૮ ચાર. ૧. ઝાલાવાડ—વઢવાણ. ૨ ગોહેલવાડ–સોનગઢ. ૩. સોરઠ–જેતપુર ૪. હાલાર–રાજકોટ.

સ. ૧૪૯. કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવર્નરનો મુકામ ક્યાં છે?
જ. ૧૪૯. રાજકોટમા.
સ. ૧૫૦. ચારે પ્રાંતોમાં આવેલાં મોટા રાજ્યો ગણાવો.
જ. ૧૫૦. ઝાલાવાડ—ધ્રાંગધ્રા, વઢવાણુ ને લીમડી.
ગોહિલવાડ—ભાવનગર ને પાલિતાણું.
સોરઠ— જુનાગઢ, પોરબંદર ને જાફરાબાદ.
હાલાર—નવાનગર, મોરબી ને ગોંડળ
સ. ૧૫૧. કાઠિઆવાડ એજન્સિમાં આવેલા પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો
જ ૧૫૧. **ઝાલાવાડ** એમાં ધ્રાંગધ્રા-પહેલા વર્ગનુ રાજ્ય ફલકુ નદીપર આવેલું છે. ત્યાંના પત્થર વખણાય છે. **વઢવાણુ, લીમડી, વાંકાનેર** ને **લખતર.**

ગોહિલવાડ એમાં **ભાવનગર**-પહેલા વર્ગનુ રાજ્ય છે. એ બંદર છે રૂના વેપારનુ મથક છે. **પાલિતાણા**-શેત્રુંજા ડુંગરપર શ્રાવકોનુ જાત્રાનું સ્થળ છે.

સોરઠ એમાં **જુનાગઢ**-પહેલા વર્ગનું મુસલમાની સંસ્થાન છે. એની પાસે ગીરનાર પર્વત હિંદુ અને જૈનનુ જાત્રાનુ ધામ છે. **સોમનાથ પાટણ (પ્રભાસ પાટણ)**—હિંદુઓનુ જાત્રાનુ ધામ છે. **પોરબંદર** (સુદામાપુરી)—દરીઆ કિનારે બંદર છે. અહીંના પત્થર અમદાવાદ, સુરત ને મુંબઇ જાય છે. **જાફરાબાદ**—મુસલમાની રાજ્ય જંજીરાના નવાબને તાબે છે એ બંદર છે

હાલાર એમા **નવાનગર (જામનગર)**—પહેલા વર્ગનુ રજપુત રાજ્ય છે. એની પાસે કચ્છના અખાતમાંથી મોતી નીકળે

છે. અહીંના રાજાને જામ કહે છે. અહીંનું કંકુ વખણાય છે. **મોરબી, ગોંડળ, વાંકાનેર, ધ્રોળ ને રાજકોટ**— એમાં રાજકુમાર કોલેજ છે કાઠિઆવાડના તથા હાલાર પ્રાતના પોલિટિકલ એજટનુ રહેઠાણુ છે એમાં લશ્કરની છાવણી છે. એ આજી નદી પર છે.

સ. ૧૫૨. ગાયકવાડી રાજ્યમા કેટલા માણુસની વસ્તી છે? તથા વિસ્તાર કેટલો છે ?

જ. ૧૫૨. ૨૦,૦૦,૦૦૦ માણુસની. ૮૧૦૦ ચોરસ માઇલ.

સ. ૧૫૩. ગાયકવાડી રાજ્યોના કેટલા પ્રાતો કરેલા છે અને તે કયા કયા ?

જ. ૧૫૩. ચાર. (૧) નવસારી પ્રાત. (૨) વડોદરા પ્રાત (૩) કડી પ્રાત. (૪) અમરેલી પ્રાત

સ. ૧૫૪. ગાયકવાડ સરકારનુ નામ શુ તથા તેમની રાજધાનીનુ શહેર કયુ ?

જ. ૧૫૪. મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ. વિશ્વામિત્રી નદીપર વડોદરા.

સ. ૧૫૫ ગાયકવાડી રાજ્યમા આવેલાં પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો

જ. ૧૫૫. **વડોદરાપ્રાંત**મા **વડોદરા**—વિશ્વામિત્રી નદીપર ગાયકવાડ સરકારની રાજધાનીનું શહેર તથા રેસિડટનુ રહેઠાણુ છે. અહીંના પરવળ, પાન ને ચેવડો વખણાય છે. લક્ષ્મીવિલાસ, નજરબાગ, ન્યાયમદિર, કોલેજ, બગીચા ને સગ્રહસ્થાન જોવા લાયક છે. **ડભોઇ**—રેલવે જકશન છે. અહીંના કોટનુ નકશીકામ જોવા લાયક છે. **ચાંદોદ**— નર્મદા કિનારે જાત્રાનુ સ્થળ છે. એ સિવાય **પેટલાદ, પાદરા.**

નવસારીપ્રાંતમાં નવસારી—અહીંનો ગોળ વખણાય છે. પારસીની વસ્તી વધારે છે. **ગણુદેવી**-કસ્બો છે એનો ગોળ વખણાય છે **સોનગઢ**-સ્ટેશન છે. ગાયકવાડની પ્રથમ રાજધાનીનુ શહેર છે. એનો કિલ્લો જોવા લાયક છે. **કડીપ્રાંતમાં કડી**—બળદ વખણાય છે **સિદ્ધપુર**—સરસ્વતી નદીપર જાત્રાનુ સ્થળ છે. **પાટણુ**-ગુજરાતની રાજધાનીનું શહેર હતુ. પટોળા ને માટીનાં વાસણ વખણાય છે. **બહુચરાજી**-જાત્રાનુ સ્થળ છે. **ઉંઝા**-કડવા કણબીની કુળદેવીનુ થાનક છે **વડનગર**, **વીસનગર**, **મેસાણા**—રેલવે જકશન છે.

અમરેલી પ્રાંત-કાઠિઆવાડમા છે **અમરેલી**-ચોફાળ વખણાય છે **દ્વારકા** ઓખામડળમા હિદનું મોટુ જાત્રાનુ સ્થળ તથા બદર છે

સ. ૧૫૬ ગાયકવાડી રાજ્યમાં સૌથી વધારે રસાળ કયુ પરગણું છે?

જ ૧૫૬. પેટલાદ.

સ. ૧૫૭ ગુજરાતમા પોર્ટુગીઝ (ફીરગી)નુ રાજ્ય કયા છે ?

જ. ૧૫૭ સુરત જિલ્લાની દક્ષિણે દમણગગા નદીપર દમણ અને કાઠિઆવાડની દક્ષિણમાં દીવ બેટ

સ ૧૫૮ ગુજરાતમાં આવેલા રૂના મથક ગણાવો.

જ ૧૫૮ સુરત, ભરૂચ, વીરમગામ, ધોળેરા, ભાવનગર ને રાધનપુર

સ. ૧૫૯. ગુજરાતમાં લશ્કરની છાવણી કયા કયાં છે ?

જ. ૧૫૯ વડોદરા, અમદાવાદ, ડીસા, વઢવાણ ને રાજકોટ

સ. ૧૬૦ ગુજરાતમાં ઉના-પાણીનાં કુડ કયાં છે ?

જ. ૧૬૦ ઉનાઇ કુવા, લસુદ્રા, ગીરપર્વત મધ્યે તુળશીશ્યામ
સ ૧૬૧. ગુજરાતમા મોટામા મોટુ દેશી રાજ્ય કયુ છે ?
જ. ૧૬૧ ગાયકવાડ સરકારનુ.

પુનરાવર્તન

સ ૧ તમે જે જિલ્લામા રહો છો તેની આયાત તથા નિકાસ લખો

સ ૨. ગુજરાત કરતા કાઠિઆવાડની નદી નાની છે તેનુ કારણ શું?

સ. ૩ વીરમગામથી દમણ જતા કયા કયાં મોટાં સ્ટેશનો આવે તે અનુક્રમે લખો

સ ૪ તમારા તાલુકાના મુખ્ય અમલદારોના નામ તથા કામ-કાજ લખો

સ ૫ ગુજરાતમાં મકાઈ, ડાંગર, કપાસ, તમાકુ, ઘઉ ને તેલી-બીઆનો પાક કયાં સારો થાય છે

સ ૬. બંદર એટલે શુ ? ગુજરાતના બંદરો દક્ષિણથી શરૂ કરી અનુક્રમે લખો

સ ૭ તમે જે જિલ્લામા રહો છો તેના તાલુકા, મુખ્ય ગામ તથા જાત્રાના સ્થળ લખો.

સ. ૮. કાઠિઆવાડમાં આવેલાં પહેલા વર્ગના રાજ્ય ગણાવો.

સ ૯. તમે જે જિલ્લામા રહો છો તેમા થતી ખેતીની ને ખનીજ પેદાશ ગણાવો

સ. ૧૦. તમારા તાલુકામાં આવેલા રેલવે સ્ટેશન તથા ખેતીની પેદાશ લખો.

સ. ૧૧. તમારા જિલ્લાની મુખ્ય નદીઓ તથા તે પર આવેલાં મોટા ગામ ગણાવો.

સ. ૧૨ ગુજરાત પ્રાતમા કયા કયા જિલ્લા છે ને તે અનુક્રમે એક બીજાથી કઇ ‧દિશાએ છે તથા તેમા જાત્રાનાં સ્થળ હોય તો તે લખો.

સ ૧૩. ગુજરાતમા અંગ્રેજ સરકારના તાબાનો મુલક ગણાવો

સ. ૧૪. ટેકરો, ટેકરી, ડુગર, પર્વત, તળેટી, શિખર અને ખીણ એટલે શુ તે સમજાવો

સ ૧૫ ભૂશિર, અખાત, ઉપસાગર, દ્વીપકલ્પ, સામુદ્રધુની અને બેટની વ્યાખ્યા લખો.

સ ૧૬ પર્વત તથા મેદાનનો ઉપયોગ લખો.

સ. ૧૭ પર્વતો ને મેદાનો શી રીતે થયા હશે તે સમજાવો.

સ ૧૮ નદીનુ પાણી મીઠુ ને સમુદ્રનુ ખારૂ હોવાનુ કારણ લખો.

સ. ૧૯. ગુજરાતમા મુસલમાની રાજ્ય તથા લશ્કરની છાવણીઓ કયા કયા છે ?

સ ૨૦. ગુજરાતની ચારે દિશામા આવેલા જાત્રાના ધામ લખો.

સ ૨૧ નીચેની જગાઓ શુ છે ? કયાં છે ? અને શાને માટે પ્રખ્યાત છે તે કહો, તથા નકશામાં બતાવો

પાલિતાણા, ગોધરા, આબુ, જાફરાબાદ, દ્વારકા, કુતા, વડતાલ, ગીરનાર, સાદરા, રાજકોટ, ગીરનાર, ગીર, ભરૂચ, ઘોઘા, ભાવનગર, વઢવાણ, દીવ, જુનાગઢ, સિદ્ધપુર, નર્મદા, વડોદરા, સુરત, નવસારી, ખભાત, મહી, તીથલ, લસુદ્રા, પાલણપુર, વીરમગામ, ધધુકા, અમદાવાદ, ડીસા, ડાકોર, શેત્રુંજો, કપડવજ, ધોલેરા, તુળશીશ્યામ.

સ. ૨૨. રાજકીય વિભાગ એટલે શુ ?

સ. ૨૩. તમે જે પ્રાતમાં રહોછો તેમા કયા કયા દેશી રાજ્યો છે ?

સ. ૨૪. અમદાવાદ, રાજકોટ, ભરૂચ, દમણ, વલસાડ, નવાનગર, ભાવનગર, જુનાગઢ, ગોધરા, વડોદરા, સિદ્ધપુર, નડિઆદ એ સુરતથી કઇ દિશામાં છે તથા કેટલે અતરે છે તે નકશામા માપીને કહો

સ ૨૫. ખેડા જિલ્લાના તાલુકા, ભરૂચ જિલ્લાની નદી, પચમહાલ જિલ્લાના પર્વત અને કાઠિઆવાડ એજન્સિના જાત્રાનાં ઠેકાણા લખો.

સ. ૨૬ તમારા જિલ્લાની વસ્તી તથા વરસાદ લખો અને તે વધારે અથવા ઓછા હોવાનાં કારણો સમજાવો.

સ. ૨૭ તમારા જિલ્લાના હવાપાણી લખો અને તે સારા અથવા નઠારા હોવાના કારણ સમજાવો.

સ. ૨૮. ગુજરાતનો બગીચો કયો ?

સ ૨૯. ગુજરાત કાચુ સોનુ પાકે એવો પ્રાત છે એમ કહેવાય છે તેમાં તમે શુ સમજ્યા ?

સ ૩૦ ગુજરાતમા પત્થરની ખાણો કયાં કયા છે ?

સ. ૩૧. ગુજરાતમાં કઇ કઇ જગા ચમત્કારી છે ?

સ ૩૨ ગુજરાતમાં સૌથી મોટુ દેશી રાજ્ય કયુ છે ને ત્યાંના રાજાએ કયા કયા સુધારા કર્યા છે ?

સ ૩૩. કઇ કઇ નદીઓ દરીઆને મળતી નથી ?

સ. ૩૪ કાઠિઆવાડમા રજપુત રાજાઓ સિવાય બીજા કયા કયા લોકનાં રાજ્યો છે ?

સ ૩૫ સુરતથી ચાદોદ જવુ છે તો કયે રસ્તે જવાથી ફાયદો થશે?

સ. ૩૬. ગુજરાતમાં હિંદુ, પારસી અને જૈનનાં જાત્રાના સ્થળ લખો.

સ ૩૭ ગુજરાતમાં અગ્રેજ સરકારનુ રાજ્ય થયા પછી શા શા સુધારા દાખલ થયા છે?

મ ૩૮ બ્રહ્માનુ દહેરૂ કયા છે? હાલના કમિશનર સાહેબનુ નામ શુ?

સ ૩૯ નીચેની જગાઓ નકશામા બતાવો તથા નામ પાડવાના કારણો કહો

અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, પચમહાલ, ગોધરા, દાહોદ, ચાપાનેર, ભરૂચ, પાલણપુર, ભાડભુત, લુણાવાડા, સુરત, ચાદોદ, હજીરો, અમનગર, કાઠિઆવાડ, સોરઠ, જામનગર, જાફરાબાદ, જુનાગઢ, શખોદ્ધાર, ડભોઇ, અણહીલપુર પાટણ ને દીવ

સ. ૪૦. કાઠિઆવાડ, પાલણપુર, મહીકાંઠા, રેવાકાઠા, પચમહાલ અને સુરત એજન્સિના પોલિટિકલ એજટનુ રહેઠાણ કયા છે?

સ ૪૧. ગુજરાતમાં વસ્તી વધારે છે છતાં મોટા શહેરો થોડાં હોવાનુ કારણ શુ?

સ. ૪૨. ગુજરાતમા પારસીની વસ્તી કયા વધારે છે?

સ ૪૩. ગુજરાતમાનો મોટામાં મોટો જિલ્લો, શહેર, એજન્સિ, પર્વત, નદી, તળાવ ને દેશીરાજ્ય લખો

વાંચનમાળાની ત્રીજી ચોપડીમાના ભૂગોળવિદ્યાના પાઠોના સવાલ **મેસર્સ સી** ડી **શાહ** એન્ડ કો. **કૃત ત્રીજીના અર્થમાં જુઓ.**

જિલ્લા તથા એજન્સિ માટે ખાસ સવાલ તે તે જિલ્લા તથા એજન્સિના ઉપયોગ માટે

સુરત જિલ્લાના સવાલ સુરત જિલ્લાના 'ભૂગોળ શિક્ષક, માં ૨૪મે પાને જુઓ.

પરીક્ષામાં આવેલા પ્રશ્નો.

સુરત એજન્સિ.

સ ૧ સુરત જિલ્લાની પૂર્વમા કઇ એજન્સિ આવેલી છે?

સ ૨. સુરત એજન્સિના સસ્થાન ગણાવો

સ. ૩ સુરત એજન્સીમાં આવેલી નદીઓ, જાત્રાના ઠેકાણાં, હવા-ખાનાનાં ઠેકાણા ને રેલવે લખો.

સ. ૪. સુરત એજન્સિની મુખ્ય પેદાશ તથા નિકાસ લખો.

સ. ૫. નીચેની જગા શુ છે? કયા છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ડુમસ, ભીમપોર, ઉનાઇ, વાંસદા, ધરમપુર, ડાંગ

ભરૂચ જિલ્લો.

સ ૧. ભરૂચ જિલ્લો કઇ કઇ નદીની વચ્ચે આવેલો છે!

સ. ૨. ભરૂચ જિલ્લાના પૂર્વ ભાગનું નામ શુ? કાનમ શાને માટે પ્રખ્યાત છે?

સ ૩. ભરૂચ જિલ્લાની સીમા કહો

સ ૪ ભરૂચ જિલ્લાની નદીઓ, બેટ ને બદરો લખો.

સ. ૫. ભરૂચ જિલ્લાના તાલુકા તેના મોટા ગામ સાથે લખો.

સ. ૬. ભરૂચ જિલ્લાના જાત્રાનાં ઠેકાણાં તથા રેલવે સ્ટેશન ગણાવો.

સ. ૭ ભરૂચ જિલ્લાની ખેતીની પેદાશ લખો.

સ. ૮. નીચેની જગાઓ શુ છે? ક્યાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ભરૂચ, અંકલેશ્વર, શુક્લતીર્થ, તવરા, ભાડભુત, હાંસોટ, આમોદ, ટંકારીઆ, પાલેજ, જંબુસર, વાગરા, કબીરવડ.

ખેડા જિલ્લો.

સ. ૧. ખેડા જિલ્લો કોની કોની વચ્ચે આવ્યો ?

સ. ૨ ખેડા જિલ્લાના કયા ભાગને ચરોતર કહે છે ?

સ. ૩. ચરોતર વિષે શુ જાણો છો ?

સ. ૪. ખેડા જિલ્લાની સીમા કહો.

સ. ૫. ખેડા જિલ્લામાં વસ્તી વધારે હોવાનુ કારણુ સમજાવો.

સ. ૬ ખેડા જિલ્લાની નદીઓ, જાત્રાનાં ઠેકાણાં તથા રેલવે સ્ટેશન ગણાવો.

સ. ૭ ખેડા જિલ્લામાં કઇ કઇ રેલવે આવેલી છે ?

સ. ૮. ખેડા જિલ્લામાં કયો કયો પાક વિશેષ થાય છે

સ. ૯. ખેડા જિલ્લાની ખનીજ પેદાશ લખો.

સ. ૧૦. ખેડા જિલ્લાના તાલુકા તેના મુખ્ય ગામો સાથે લખો.

સ. ૧૧. નીચેની જગાઓ કયા છે? શુ છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? નડિઆદ, ખેડા, કપડવંજ, વડતાલ, મહેમદાવાદ; લસુંદ્રા, આણુંદ, ડાકોર.

ખંભાત સંસ્થાન.

સ. ૧ ખંભાત સંસ્થાનની સીમા કહો.

સ. ૨. ખંભાત સંસ્થાનની નદી, બંદર, રેલવે તથા સ્ટેશન લખો

સ. ૩ ખંભાત સંસ્થાનની મુખ્ય પેદાશ તથા નિકાસ લખો.

સ. ૪. ખંભાત સંસ્થાનમાં કોનું રાજ્ય છે?

સ. ૫. ખંભાત શાને માટે પ્રખ્યાત છે? શુ છે? ને કયાં છે?

પંચમહાલ જિલ્લો.

સ. ૧. પંચમહાલ જિલ્લો નામ પડવાનું કારણ શું?

સ ૨. પંચમહાલ જિલ્લાના બે ભાગ શાથી પડયા છે?

સ ૩. પંચમહાલ જિલ્લાની સીમા લખો.

સ. ૪. પંચમહાલ જિલ્લાની નદી, પર્વત, જાત્રાનુ ઠેકાણુ, હવા ખાવાનુ ઠેકાણું, ને જંકશન લખો.

સ. ૫. પંચમહાલ જિલ્લાની ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ ગણાવો

સ. ૬. પંચમહાલ જિલ્લાની હવા સારી નથી તેનું કારણ સમજાવો

સ. ૭. પંચમહાલ જિલ્લાના તાલુકા તેના મોટા ગામ સાથે લખો

સ. ૮ પંચમહાલ જિલ્લાના સ્ટેશનો ગણાવો.

સ. ૯. પંચમહાલ જિલ્લામાં કઇ કઇ રેલવે આવેલી છે?

સ ૧૦. નીચેની જગાઓ શું છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? દુવા, ચાંપાનેર, ગોધરા, દાહોદ, પાવાગઢ, હાલોલ.

રેવાકાંઠા એજન્સિ.

સ. ૧. રેવાકાંઠા એજન્સિ નામ પડવાનુ કારણ શુ?

સ. ૨ રેવાકાંઠા એજન્સિની સીમા લખો.

સ. ૩. રેવાકાંઠા એજન્સિના કેટલા ભાગ છે ને તે કયા કયા?

સ ૪. રેવાકાંઠા એજન્સિમાં આવેલા રજપુતનાં સસ્થાનો તથા મુસલમાની સંસ્થાન લખો.

સ. ૫. રેવાકાંઠા એજન્સિના પર્વત, નદી, ધોધ, જાત્રાનાં ઠેકાણાં ને રેલવે લખો.

સ. ૬. રેવાકાંઠા એજન્સિમાંથી કયા કયા ખનીજ પદાર્થ નીકળે છે?

સ. ૭ રેવાકાંઠા એજન્સિની મુખ્ય પેદાશ તથા નિકાસ લખો.
સ ૮ નીચેની જગાઓ શુ છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ચાદોદ, ગુમાનદેવ, વીરપુર, રાજપીપળા, લુણાવાડા, નાદોદ, વાડાશિનોર.

પંચમહાલ એજન્સિ

સ ૧. પચમહાલ જિલ્લાના અગ્નિખુણામા કઇ એજન્સિ આવેલી છે?
સ. ૨. પચમહાલ એજન્સિના મુખ્યગામ તથા સ્ટેશન લખો
સ ૩ પચમહાલ એજન્સિની મુખ્ય પેદાશ તથા નિકાસ લખો

અમદાવાદ જિલ્લાના સવાલ.

સ ૧. ખેડા જિલ્લાની ઉત્તરમા તથા પશ્ચિમમાં કયો જિલ્લો છે?
સ ૨ નળકાંઠો કયા આવ્યો? નળકાંઠામા કયો પાક વધારે થાય છે? અમદાવાદ જિલ્લાની નિકાસ લખો
સ ૩ ભાલ કયા છે? ને તેમા કયો પાક સારો થાય છે?
સ ૪. અમદાવાદ જિલ્લાની નદીઓ ગણાવો કઇ નદીમાથી નહેર કાઢેલી છે?
સ. ૫. અમદાવાદ જિલ્લાના તળાવ, બદરો, જાત્રાના ઠેકાણા તથા રેલવે જકશન લખો
સ ૬. અમદાવાદ જિલ્લામા કઇ કઇ રેલવે આવેલી છે?
સ. ૭ અમદાવાદ જિલ્લાના તાલુકા તેના મોટા ગામ સાથે લખો.
સ ૮. સાત નદીના સગમપર કયુ જાત્રાનુ સ્થળ આવેલુ છે?
સ. ૯ અમદાવાદ જિલ્લામા આવેલી બી બી. એન્ડ સી. આઇ રેલવેના સ્ટેશનો અનુક્રમે ગણાવો.

સ ૧૦. અમદાવાદ જિલ્લાની ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ ગણાવો.

સ ૧૧ નીચેની જગાઓ શુ છે ? કયા છે ? તે શાને માટે પ્રખ્યાત છે ? અમદાવાદ, ધોલેરા, ખારાઘોડા, વૌઠા, વીરમગામ, ઘોઘા, ધોળકા કાસીદ્રા

પાલણપુર એજન્સિ.

સ. ૧ પાલણપુર એજન્સિની સીમા લખો.

સ ૨ પાલણપુર એજન્સિના પર્વત, નદીઓ, રેલવે, જકશન, સ્ટેશન તથા રૂના વેપારનુ મથક ગણાવો.

સ ૩. પાલણપુર એજન્સિના સસ્થાન તેના મોટાં ગામો સાથે ગણાવો.

સ ૪ પાલણપુર એજન્સિમા કયા કયા લોકના સસ્થાનો છે ?

સ ૫. પાલણપુર એજન્સિની નિકાસ તથા આયાત લખો.

સ ૬ પાલણપુર એજન્સિની ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ ગણાવો.

સ ૭ આ એજન્સિમા સૌથી મોટુ રાજ્ય કયુ છે ?

સ. ૮. નીચેની જગાઓ કયા ? શુ છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? પાલણપુર ડીસા, રાધનપુર,

મહીકાંઠા એજન્સિ

સ ૧ મહીકાંઠા એજન્સિ નામ પડવાનુ કારણ લખો હાલ આ આ એજન્સિમાં મહી નદી છે કે નહિ ?

સ ૨ મહીકાઠા એજન્સિના ગામો કયા કયા જિલ્લા સાથે સેળભેળ છે ?

સ ૩ મહીકાઠા એજન્સિની સીમા લખો.

સ. ૪. મહીકાંઠા એજન્સિના પર્વત, નદીઓ, સ્ટેશન, જાત્રાના ઠેકાણાં લખો.

સ. ૫. મહીકાઠા એજન્સિના પરગણા તથા તેમા આવેલાં સસ્થાનો ગણાવો.

સ. ૬. મહીકાંઠા એજન્સિની નિકાસ, આયાત, ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ ગણાવો.

સ. ૭. નીચેની જગાઓ શુ છે? કયા છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે.

અમનગર, દાતા, અરપોદ્રા, તરીંગા, અબાજી, બહુચરાજી, ખેડબ્રહ્મા, સાદરા, ઇડર,

સ. ૮. આ એજન્સિમાં કયા લોકની વસ્તી વધારે છે?

કાઠિઆવાડ એજન્સિ.

સ. ૧ કાઠિઆવાડ નામ પડવાનુ કારણ શુ? કાઠિઆવાડની સીમા લખો

સ. ૨. કાઠિઆવાડનો વિસ્તાર, વસ્તી, ગામો તથા સસ્થાન કેટલા છે તે લખો.

સ. ૩. કાઠિઆવાડનો વચલો ભાગ ઉચાણ છે ને ચારે બાજુનો ઢાળ પડતો નિચાણ છે એ તમે શા આધારે કહો છો?

સ. ૪. કાઠિઆવાડમા આવેલા પર્વતો ગણાવો.

સ. ૫. કાઠિઆવાડની નદીઓ લખો અને તે કયાંથી નીકળી કોને મળે છે તથા તેનાપર મોટાં ગામો કયા છે તે લખો.

સ. ૬. રણકાઠા, પાચાળ, ભાલ, ખારોપાટ, વાલાક, નાઘેર, ઘેર કે ઘેડ અને બારાડી ભાગ કયા આવ્યો? અને તેની ભૂતળ રચના વિષે શુ જાણો છો?

સ. ૭. કાઠિયાવાડના લોકોનો મુખ્ય વેપાર તથા ઉદ્યોગ ગણાવો.

સ. ૮. કાઠિઆવાડમાં આવેલી રેલવે લખો.

સ. ૯. કાઠિઆવાડના બંદરો અનુક્રમે લખો.

સ. ૧૦. કાઠિઆવાડમાં પોલિટિકલ એજંટ કયારથી નીમવામાં આવ્યા? પોલિટિકલ એજંટ સાહેબ હાલમા શુ કહેવાય છે?

સ. ૧૧. કાઠિઆવાડમાં આવેલાં પહેલા વર્ગનાં તથા બીજા વર્ગનાં સંસ્થાન લખો.

સ. ૧૨ કાઠિઆવાડના કેટલા પ્રાંત કરેલા છે ને તે કયા કયા? તથા એ પ્રાંતોમાં પોલિટિકલ એજંટની કચેરી કયા કયા છે?

સ. ૧૩. જ્યુડિશિયલ પોલિટિકલ એજંટ, પોલીસ સુપરિન્ટન્ડન્ટ, ફોજદાર, પોલીસ પટેલ, એજન્સિ ઇંજનેર અને એજયુકેશનલ ઓફિસરના કામ લખો.

સ ૧૪. કાઠિઆવાડના રાજકીય વિભાગો કેટલા પડી શકે અને તે કયા કયા?

સ ૧૫. ઝાલાવાડ પ્રાંત કયા આવ્યો? એનો વિસ્તાર તથા વસ્તી અને પર્વતો લખો

સ. ૧૬. ઝાલાવાડ પ્રાંતમા કઇ કઇ નદીઓ આવેલી છે? અને તેના પર મોટા ગામ કયા છે? સુકભાદર નામ પડવાનું કારણુ કહો

સ. ૧૭ ઝાલાવાડ પ્રાંતના પહેલા, બીજા અને ત્રીજા વર્ગનાં સંસ્થાનો ગણાવો.

સ. ૧૮. નીચેની જગાઓ શુ છે? કયા છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ધ્રાગધ્રા, વાંકાનેર, લીંબડી, વઢવાણ, લખતર, સાયલા, ચુડા, મૂળી, બજાણા, ઝીંઝુવાડા.

સ. ૧૯. ઝાલાવાડ પ્રાંતની પેદાશ તથા જાત્રાનું ઠેકાણું લખો.

સ. ૨૦. ઝાલાવાડ નામ પડવાનુ કારણુ લખો તથા એમાં કયા કયા કુદરતી વિભાગ આવ્યા છે તે પણુ લખો. આ પ્રાંતના પોલિટિકલ એજન્ટ સાહેબની કચેરી કયાં છે?

સ. ૨૧ હાલાર પ્રાત કયા આવ્યો? એનું ક્ષેત્રફળ, વસ્તી ને પર્વતો લખો.

સ. ૨૨ હાલાર પ્રાતમાં કઇ કઇ નદીઓ આવેલી છે? એ નદીઓ કયાંથી નીકળી કોને મળે છે તથા એના પર મોટા ગામ કયા છે તે લખો.

સ. ૨૩. હાલાર પ્રાંતના પહેલા અને બીજા વર્ગનાં સસ્થાન ગણાવો.

સ. ૨૪. નીચેની જગાઓ શુ છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? નવાનગર (જામનગર), ખભાળીઆ, સલાયા, જોડીઆ, બાલાચડી, ગોડળ, ધોરાજી, ભાયાવદર, મોરબી, વવાણીઆ, રાજકોટ, ધ્રોળ.

સ. ૨૫. હાલાર પ્રાતની પેદાશ તથા હવા ખાવાનું સ્થળ લખો

સ. ૨૬. હાલાર પ્રાંત નામ પડવાનું કારણુ સમજાવો એમાં કયા કયા કુદરતી વિભાગ આવેલા છે? ભાદરકાઠો કયાં આવ્યો? આ પ્રાતના પોલિટિકલ એજન્ટ સાહેબની કચેરી કયાં છે?

સ. ૨૭. સોરઠ પ્રાત કયા આવ્યો? એનુ ક્ષેત્રફળ તથા વસ્તી લખો.

સ. ૨૮. સોરઠમાં કયા કયા પર્વતો છે? ગીરપર્વત વિષે શું જાણુવા જેવુ તે?

સ. ૨૯. સોરઠ પ્રાંતમા આવેલી નદીઓ કયાંથી નીકળી કોને મળે છે તથા એનાપર મોટા ગામ કયાં કયા છે તે લખો.

સ. ૩૦. સોરઠ પ્રાંતમાંના પહેલા, ત્રીજા ને ચોથા વર્ગનાં સસ્થાન ગણાવો.

સ. ૩૧. નીચેની જગાઓ શું છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? જુનાગઢ, વેરાવળ, માંગરોળ, કુતિઆણા, વંથળી, ઊના, પોરબદર, નવીબદર, જાફરાબાદ, બાંટવા, જેતપુર, બગસરા, પ્રભાસપાટણ

સ. ૩૩. સોરઠ પ્રાતનુ અસલ નામ શુ હતું? એમાં કુદરતી વિભાગો કયા કયા આવ્યા છે? સોરઠ નામ પડવાનું કારણ શુ? ગીરમાં કઇ કઇ પેદાશ થાય છે?

સ. ૩૪. સોરઠ પ્રાંતની પેદાશ લખો. આ પ્રાતના પોલિટિકલ એજટ સાહેબની કચેરી કયા છે?

સ ૩૫ ગોહિલવાડ પ્રાંત કયા આવ્યો? એની દક્ષિણે તથા પૂર્વે શુ આવ્યુ? એનુ ક્ષેત્રફળ તથા વસ્તી લખો.

સ. ૩૬. ગોહિલવાડમાં કયા કયા પર્વતો આવેલા છે

સ. ૩૭. ગોહિલવાડ પ્રાંતમાંના પહેલા, બીજા ને ત્રીજા વર્ગનાં સસ્થાન ગણાવો.

સ. ૩૮. નીચેની જગાઓ શુ છે? કયા છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ભાવનગર, શીહોર, મહુવા, કુડલા, ગઢડા, પાલિતાણા, વળા અને જસદણ

સ. ૩૯. ગોહિલવાડ પ્રાતની પેદાશ તથા જાત્રાનું ઠેકાણુ લખો.

સ ૪૦. ગોહિલવાડ નામ પડવાનુ કારણ સમજાવો. આ પ્રાતમા કયા કયા કુદરતી વિભાગો આવેલા છે? પોલિટિકલ એજટ સાહેબની કચેરી કયા છે?

સ. ૪૧. અમરેલી પ્રાંતમા કોનુ રાજ્ય છે? એનો વિસ્તાર તથા વસ્તી લખો.

સ ૪૨. અમરેલી પ્રાંતના મહાલો ગણાવો.

સ. ૪૩. અમરેલી પ્રાંતમાં આવેલી નદી લખો તથા એ નદીઓ ક્યાંથી નીકળી કોને મળે છે. અને તેનાપર મોટાં ગામ કયા કયાં છે?

સ. ૪૪ નીચેની જગાઓ શુ છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? અમરેલી, ધારી, કોડીનાર, દામનગર, દ્વારકા, શખોદ્ધાર.

સ. ૪૫. અમરેલી પ્રાતની મુખ્ય પેદાશ તથા જાત્રાનું ઠેકાણું લખો.

સ. ૪૬. દીવ બેટ કયા આવ્યો? એવા કોનું રાજ્ય છે? એની લબાઇ પહોળાઇ લખો.

સ. ૪૭. દીવ બેટ શાને માટે પ્રખ્યાત છે?

સ. ૪૮. કાઠિઆવાડ એજન્સિની સીમા કહો.

સ ૪૯ કાઠિઆવાડમા મુખ્ય વસ્તી કયા કયા લોકની છે? અને કુલ વસ્તી તથા વિસ્તાર કેટલો છે?

સ. ૫૦. કાઠિઆવાડમા આવેલા જાત્રાના ઠેકાણા, હવાખાવાનાં સ્થળો, ભૂશિર તથા બેટ લખો.

સ. ૫૧. કાઠિઆવાડમા આવેલાં જ કશનો ગણાવો

સ. ૫૨. કાઠિઆવાડમા રજપુત સિવાય બીજા કયા કયા લોકના રાજ્યો છે?

સ, ૫૩. કાઠિઆવાડની ખેતીની તથા ખનીજ પેદાશ લખો.

સ. ૫૪. કાઠિઆવાડની નિકાસ તથા આયાત લખો.

સ, ૫૫ નીચેની જગાઓ શુ છે? કયાં છે? ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે? ધ્રાગધ્રા, વાકાંનેર, રાજકોટ, પોરબદર, જુનાગઢ, ગીર,

ભાવનગર, વઢવાણ, મોરબી, જામનગર, પોરબંદર, અમરેલી, શીહોર, વંથળી, કુંડલા, ચુડા, તુળશીશ્યામ, દાતાર, પીરમ, ગોપનાથ, બાલાચડી, વત્રાણીઆ, ગઢડા, દ્વારકા, ધારી.

સ. ૫૬. કાઠિઆવાડની નદી નાની હોવાનાં કારણ લખો.

સ. ૫૭. કાઠિઆવાડનો કયો કયો ભાગ વધારે રસાળ છે?

ગાયકવાડી રાજ્ય.

સ. ૧. ગુજરાત પ્રાંતમાં સૌથી મોટું દેશી રાજ્ય કયું છે?

સ. ૨. અંગ્રેજ સરકાર તરફથી ગાયકવાડ સરકારના રાજ્યમાં કોણ રહે છે?

સ. ૩. અંગ્રેજી રાજ્યના અમલદારોના નામની સાથે ગાયકવાડી રાજ્યના અમલદારનાં નામ સરખાવો.

સૂચના—ગાયકવાડ સરકારનો પ્રાંત તે અંગ્રેજ સરકારનો જિલ્લો; ગાયકવાડ સરકારનો વિભાગ તે અંગ્રેજ સરકારનો પ્રાંત.

સ. ૪. ગાયકવાડ સરકારને કઈ કઈ એજન્સિના રાજાઓ ખંડણી આપે છે?

સ. ૫. ગાયકવાડ સરકારને ખંડણી કોણ વસુલ કરી આપે છે?

સ. ૬. ગાયકવાડી રાજ્યના પ્રાંત (જિલ્લા) તથા પેટામહાલ ગણાવો.

સ. ૭. પ્રાંતના ઉપરીને શું કહે છે? તેના ઉપરીને શું કહે છે? ને તેના ઉપરીને શું કહે છે?

સ. ૮. ગાયકવાડી રાજ્યમાં કેટલા માણસની વસ્તી છે?

સ. ૯. ગાયકવાડી રાજ્યની નદીઓ તથા પેદાશ લખો.

સ. ૧૦. નવસારી પ્રાંત, વડોદરા પ્રાંત, કડી પ્રાંત, ને અમરેલી પ્રાંત ક્યાં આવ્યો?

સ. ૧૧. એ ચારે પ્રાંતોમાં આવેલા તાલુકા (મહાલ) ગણાવો.
સ. ૧૨. ગાયકવાડી રાજ્યમાં આવેલાં મોટાં ગામો પ્રખ્યાતી સાથે લખો.
સ. ૧૩. ગાયકવાડી રાજ્યનાં જાત્રાનાં ઠેકાણાં, બેટ, ને જંકશન લખો.
સ. ૧૪. ગાયકવાડી રાજ્યમા કયો મહાલ સૌથી વધારે રસાળ છે.
સ. ૧૫. ગાયકવાડી રાજ્યમાં હિંદુનાં તથા મુસલમાનનાં પવિત્ર ધા[illegible] લખો.
સ. ૧૬. નીચેની જગાઓ શુ છે ? કયાં છે? અને શાને માટે પ્રખ્યાત છે ?વડોદરા, પાટણ, નવસારી, વીસનગર, સિધ્ધપુર, ડભોઇ પેટલાદ, વડનગર, સોનગઢ, ઉંઝા, મેસાણા, ચાદોદ, દ્વારકા,
સ. ૧૭. ગાયકવાડી રાજ્યમાં રૂ કયા ક્યા થાય છે?
સ. ૧૮. હાલના ગાયકવાડ સરકારનું નામ શુ ? એમની રાજધાનીનું શહેર કયું છે? તથા એમણે કયા કયા સુધારા દાખલ કર્યા તે લખો.

પોર્ટુગીઝના સંસ્થાન.

સ. ૧ દીવ ને દમણ કયાં છે? તથા એમાં કોનું રાજ્ય છે?
સ. ૨. પોર્ટુગીઝ (ફીરંગી)ના સસ્થાનની મુખ્ય પેદાશ ગણાવો.
સ. ૩. દીવ ને દમણ શાને માટે પ્રખ્યાત છે.

સમાપ્ત.